

Ο ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΘΙΑΣΟΣ ΜΥΣΣΕ ΚΑΙ ΜΑΡΙΒΩ

«Μία πόρτα πρέπει νὰ εἶναι ἀνοιχτὴ ἢ κλειστὴ». — «Τὸ παιχνίδι τοῦ ἔρωτα καὶ τῆς τύχης».

(ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ)

Μὲ δυὸ ἔργα, ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστὰ τοῦ κλασσικοῦ γαλλικοῦ ρεπερτορίου, μὲ τὸ μονόπρακτο τοῦ Μυσσέ «Πρέπει μία πόρτα νὰ εἶναι ἀνοιχτὴ ἢ κλειστὴ» καὶ μὲ τὸ τρίπρακτο τοῦ Μαριβώ «Τὸ παιχνίδι τοῦ ἔρωτα καὶ τῆς τύχης», ἐγκαινίασε τὶς παραστάσεις τοῦ ὁ γαλλικὸς θιάσος ποὺ μᾶς ἐπισκέφθηκε καὶ ποὺ θὰ ἐμφανίσῃ πέντε ἀκόμη ἔργα, τρία γαλλικὰ, ἓνα τοῦ Πιραντέλλο καὶ μία (γαλλικὴ) διασκευή ἐνὸς ἔργου τοῦ Ἀγγλοῦ συγγραφέως Νόελ Κάουαρντ. Τὸ μονόπρακτο τοῦ Μυσσέ παίχθηκε καὶ σ' ἐλληνικὴ μετάφραση, τὸ 1948, στὸ «Ἐθνικὸ Θέατρο» (εἶχε παίχθῃ, καθὼς πληροφοροῦμαι, μιά ὁμῶς μόνη φορά, καὶ τὸ 1945, ἀπὸ θιάσο τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς τῶν Γάλλων — 14 Ἰουλίου — στὰ «Ὀλύμπια»), ὥπως ἐπίσης παίχθηκε καὶ ἡ κωμωδία τοῦ Μαριβώ, πάλιν στὸ «Ἐθνικὸ Θέατρο», τὸ 1949, θυμῶμαι, ὅχι ὁμῶς πολὺ ζωηρά, ὅτι καὶ οἱ δύο παραστάσεις τοῦ «Ἐθνικοῦ» ἦσαν πολὺ καλές. Ἀλλοιῶς ὁμῶς δέβαια αἰσθάνονται καὶ ἀποδίδουν τὰ γαλλικὰ ἔργα — ἰδίως τὰ κλασσικὰ — οἱ Γάλλοι ἡθοποιοί, ἀλλοιῶς οἱ ξένοι. Αὐτὸ φάνηκε καὶ στὴν προχθεσινὴ παράσταση τοῦ γαλλικοῦ θιάσου. Οἱ ἐκλεκτοὶ καλλιτέχνες ποὺ τὸν συγκροτοῦν καὶ ποὺ μερικοὶ εἶναι στελέχη τῆς «Γαλλικῆς Κωμωδίας», ἐνοιῶθες ὅτι ἐρμήνευαν ἔργα ποὺ τὰ ἔχουν στὸ αἷμα τους, ποὺ τὰ ζοῦν, ποὺ ἔκαναν τὴν καλλιτεχνικὴ καὶ τὴν ἀνθρώπινή τους παιδεία μ' αὐτὰ καὶ ποὺ τοὺς εἶναι γνώριμα ὥς τὶς τελευταῖες τους ἀποχρώσεις. Σὲ τοῦτο ὀφείλεται ἡ τόσο μεγάλῃ ἀνέσις τοῦ παιξίματός τους, ἡ τέχνη, ποὺ ἐνῶ κατακτῆθηκε μὲ σπουδὴ καὶ μὲ μόχθο, ἔχει τὴν ἐντύπωση ὅτι εἶναι κάτι τὸ σχεδὸν φυσικὸ καὶ τὸ αὐθόρμητο.

Τὸ μονόπρακτο τοῦ Μυσσέ τὸ ἐρμήνευσαν ἡ Ρενέ Φῶρ καὶ ὁ Ζὰν Βεμπέρ, στελέχη καὶ οἱ δυὸ τῆς «Γαλλικῆς Κωμωδίας» καὶ ἀπὸ τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ θιάσου. Ὅταν μιλοῦμε γιὰ ὠρισμένο γαλλικὸ θέατρο, κλασσικὸ καὶ νεώτερο, ἡ πρώτη λέξις ποὺ ἔρχεται στὸ νοῦ μας εἶναι ἡ λέξις: χάρις. Τὸ θέατρο τοῦ Μυσσέ τὸ θαυμάζει κανεὶς γιὰ χίλιες δυὸ ἄλλες ἀρετές του, τὸ θαυμάζει ὁμῶς καὶ γιὰ τὴν χάρη του ἢ ἰδίως γιὰ τὴν χάρη του. Ἡ χάρις αὕτη εἶναι ὀλοφάνερη καὶ στὸ «Μία πόρτα πρέπει νὰ εἶναι ἀνοιχτὴ ἢ κλειστὴ». Μία μαρκησίᾳ νέα καὶ ὄχι ἄσχημη, φυσικὰ, κουβεντιάζει στὸ σαλόνι τῆς μιάς μέρας ὅπου δέχεται καὶ ποὺ τυχαίνει νὰ εἶναι βροχερή, μὲ ἓνα κόμιτα ποὺ τὴν ἐπισκέπτεται καὶ ὁ ὁποῖος στὸ τέλος τῆς κάνει μιά ἐρωτικὴ ἐξομολόγηση καὶ μιά πρόταση γάμου. Νὰ τὸ θέμα. Ἕνα τίποτε, ἓνα σκηνικὸ παιχνίδι. Στὸ παιχνίδι ὁμῶς αὐτὸ βρίσκει τὸν τρόπο νὰ μᾶς δείξῃ ὁ ποιητὴς δύο χαρακτήρες, δύο ψυχολογίες, νὰ δημιουργήσῃ μία διαδοχὴ ἀπὸ καταστάσεις καὶ αἰσθήματα ποὺ

θέλγουν τὸν θεατὴ μὲ τὴν ἀλήθεια καὶ μὲ τὴν χάρη τους.

«Τὸ παιχνίδι τοῦ ἔρωτα καὶ τῆς τύχης» εἶναι ἡ πιὸ γνωστὴ κωμωδία τοῦ Μαριβώ, ἐκείνη ποὺ συχνότερα παίζεται, ἴσως καὶ ἡ πιὸ ὠραία. Κωμωδία «πλοκῆς», κάτω ὁμῶς ἀπὸ τὴν πλοκὴ διαφαίνονται καὶ χαρακτήρες καὶ παρακολουθοῦμε καὶ μιά ἀρκετὰ πλούσια κλίμακα ψυχολογικῶν διακυμάνσεων. Ἐρωτικὸ κ' ἐδῶ εἶναι τὸ θέμα. Ἕνας νέος, ὁ Ντοράντ, καὶ μιά κοπέλλα, ἡ Σὺλβια, ποὺ δὲν ἔτυχε νὰ συναντηθοῦν — ὁ νέος κατοικεῖ στὴν ἐπαρχία — γιὰ νὰ γνωρίσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, παρουσιάζονται ὁ μὲν ἓνας μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρέτη του, ἡ δὲ ἄλλη μὲ τὸ ὄνομα τῆς καμαριέρας τῆς. Στὸ τέλος γίνεται ἡ ἀποκάλυψις καὶ οἱ νέοι παντρεύονται. Ὅλο τὸ ἔργο εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἑλξις ποὺ αἰσθάνονται οἱ δύο νέοι. Ἐστῶ καὶ ἂν ἡ Σὺλβια ἐμφανίζεται ὡς καμαριέρα καὶ ὁ Ντοράντ ὡς ὑπηρέτης καὶ ἡ βαθμιαία ἀποκάλυψις τῆς ἀλήθειας. Ὁ Μαριβώ δὲν προχωρεῖ σὲ δάθος. Εἰκονίζει ὁμῶς ἐξαιρετὰ τὰ ἀλλεπάλληλα αἰσθήματα τῶν δύο νέων, ὅλο τὸ ψυχολογικὸ τους παιχνίδι, ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ γάμου καὶ καταλήγει σὲ γάμο. Πρέπει νὰ εἶναι ἐπιτυχημένος ὁ γάμος. Καὶ γιὰ νὰ εἶναι ἐπιτυχημένος, στοιχειώδης πρόνοια ἐπιβάλλει νὰ γνωριστοῦν ὅσο πιὸ σίγουρα γίνεται οἱ μελλόνυμφοι.

Μίλησα στὴν ἀρχὴ τοῦ σημειώματός μου γιὰ τὴν τέχνη τῶν ἡθοποιῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὸν θιάσο, ὁ ὁποῖος θὰ δώσῃ μερικές παραστάσεις στὸ «Θέατρον Κοτοπούλη». Δείγματα τῆς τέχνης αὐτῆς εἶδαμε ἤδη στὸ μονόπρακτο τοῦ Μυσσέ καὶ στὴν κωμωδία τοῦ Μαριβώ. Καὶ τὰ δύο ἔργα παίχθηκαν μὲ ἀνέση, μὲ τὴν ἀκρίβεια — ἀκρίβεια φωνῆς, χειρονομίας — ποὺ δίνει στὸν ἡθοποιὸ ἡ τέλεια γνώσις τοῦ ρόλου του, χωρὶς κανένα κενό. Ἦσαν δύο ἐρμηνεῖες ποὺ ἐπρόσφεραν πραγματικὴ εὐχαρίστηση στοὺς φίλους τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου. Πολὺ καλαίσθητα τὰ σκηνικὰ καὶ στὰ δύο ἔργα.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ